

Vägledning om förhållandet mellan prövning av tillstånd och dispens från artskyddet

Vägledningen gäller förhållandet mellan prövning av ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken och ansökan om dispens från artskyddsförordningen.

Sökanden har vid tillståndsprövning att visa att de förpliktelser som följer av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter.¹

I praxis uttrycks det som att utredningen ska vara tillräcklig för att man ska kunna göra en bedömning av artskyddsfrågorna som visar att det inte föreligger någon beaktansvärd risk för sådan skada på fridlysta arter som anges i artskyddsförordningen.² En del av prövningen blir att med tillämpning av relevanta fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen bedöma hur de skyddade arterna påverkas av den planerade verksamheten. Naturvårdsverket konstaterar att praxis innebär att artskyddsfrågorna, i fråga om tillståndspliktiga verksamheter, så långt möjligt ska beaktas inom ramen för tillståndsprövningen. Framför allt är det viktigt att lyfta fram artskyddsaspekterna vid bedömningen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken av val av plats för en viss verksamhet.

Det är viktigt att understryka att bestämmelserna i 4, 4 a och 6–9 §§ artskyddsförordningen är förbudsregler. Det faktum att tillämpningen av förbudsbestämmelserna i artskyddsförordningen beaktas vid tillståndsprövningen får därmed inte innebära att bestämmelserna förlorar sin karaktär av förbud. Artskyddsförordningens bestämmelser gäller oberoende av om de särskilt nämns i ett prövningsärende enligt miljöbalken.³

För det fall man vid en tillståndsprövning kommer fram till att en verksamhet står i strid med förbudsbestämmelserna i artskyddsförordningen även om alla försiktighetsmått iakttas som är möjliga att föreskriva enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken, måste en dispensprövning göras för att verksamheten ska kunna tillåtas. Alternativet kan vara att verksamhetsutövaren ändrar utformningen eller lokaliseringen av verksamheten på ett sådant sätt att den inte längre strider mot förbudsbestämmelserna.

Om det är fråga om ett tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken där ansökan görs hos en mark- och miljödomstol kan ansökan om artskyddsdispens enligt 21 kap. 3 § miljöbalken prövas gemensamt med ansökan om tillstånd. Har dispens inte sökts kan det vara lämpligt att domstolen upplyser verksamhetsutövaren om möjligheten att söka dispens.

Genom en förordningsändring som trädde i kraft den 1 januari 2018 infördes motsvarande möjlighet för miljöprövningsdelegationer att, i enlighet med 3 § p. 6 förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer, pröva en artskyddsdispens tillsammans med en prövning av tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken. Det var inte möjligt innan förordningsändringen. Frågan om artskyddsdispenser prövas annars enligt artskyddsförordningen av länsstyrelsen. Eftersom vissa länsstyrelser inte har en

---

¹ MÖD 2013:13, MÖD 2014:48 och MÖD 2018:18.

² MÖD 2013:3.

³ Prop. 2008/09:144 s. 14.

miljöprövningsdelegation innebär denna processuella ändring att en miljöprövningsdelegation kan pröva en artskyddsdispens som annars skulle ha prövats av en annan länsstyrelse än den egna, under förutsättningen att den andra länsstyrelsen ligger inom prövningsområdet för den aktuella miljöprövningsdelegationen. Ärendet om artskyddsdispens ska ha samband med tillståndsärendet samt ha samma sökande, för att miljöprövningsdelegation enligt 3 § p. 6 förordningen om miljöprövningsdelegationer ska vara behörig prövningsmyndighet.

I de fall en åtgärd inte kräver någon form av förprovning enligt miljöbalken kan artskyddsfrågorna inte prövas integrerat på det sätt som beskrivits ovan. Mark-och miljööverdomstolen har i ett mål angående artskyddsdispens för en skid- och turistanläggning konstaterat att åtgärden inte var förprovningsskyldig enligt miljöbalken och att prövningen i det fallet därmed endast skulle ske enligt artskyddsförordningens bestämmelser.⁴

---

⁴ MÖD 2015:3.